

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 354/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Spojná, spol. s r. o.**, Štefánikova 4, Bratislava, IČO 45 469 938, zastúpeného Advokátskou kanceláriou WERNER & Co. s. r. o., Žltá 2/F, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Andrej Werner, proti uzneseniu Okresného súdu Košice I (teraz Mestský súd Košice) sp. zn. 32 CbPv 2/2016 zo 4. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len ako „okresný súd“) sp. zn. 32 CbPv 2/2016 zo 4. apríla 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, ako aj požaduje náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 32CbPv 2/2016-304 zo 6. júla 2022 v spojení s opravným uznesením č. k. 32CbPv 2/2016-365 zo 16. decembra 2022 bolo rozhodnuté o určení výšky priznanej náhrady trov konania žalovanej spoločnosti [REDACTED] tak, že sťažovateľ ako žalobca v konaní o zdržanie sa porušovania práv k ochrannej známke je povinný nahradiť žalovanému trovy konania za konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacie konanie vo výške 276,62 eur k rukám právneho zástupcu žalovaného.

3. Proti uzneseniu vydaného vyšším súdnym úradníkom podal žalovaný sťažnosť, v ktorej namietal, že napadnuté uznesenie nie je vecne správne z dôvodu, že konajúci súd opomenul zahrnúť pri výpočte výšky náhrady trov prvostupňového a odvolacieho konania úkon spočívajúci v účasti na pojednávaní 12. septembra 2017 a k nemu prislúchajúcu náhradu cestovných nákladov a straty

času, spolu vo výške 514,76 eur. Celkovo tak mala byť žalovanému vyčíslená výška náhrady trov v sume 791,38 eur s DPH.

4. Sťažovateľ sa vyjadril k sťažnosti žalovaného podaním z 19. septembra 2022, v ktorom uviedol, že právny zástupca žalovaného nevyčísлил cestovné náhrady ani náhradu za stratu času spojené s pojednávaním 12. septembra 2017, aj keď mu takmer päť rokov v tom nič nebránilo a tieto vyčísлил až v podanej sťažnosti. Súd prvej inštancie teda pri vyčísl'ovaní náhrady trov konania o týchto trovách nemal vedomosť a aj keby zahrnul do výpočtu trov konania aj úkon právnej služby spočívajúci v právnom zastúpení žalovaného na pojednávaní 12. septembra 2017, zo súdneho spisu nevyplývali žiadne nároky na cestovné náhrady a náhrada za stratu času.

5. O sťažnosti rozhodol napadnutým uznesením sudca okresného súdu tak, že v plnom rozsahu vyhovel sťažnosti žalovaného a uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom zmenil. V časti priznania cestovných náhrad a náhrady za stratu času v podstatnom uviedol: *«Po preskúmaní vecných dôvodov uvádzaných v sťažnosti žalovaného a vyjadrenia žalobcu súd zistil, že sťažnosť žalovaného je dôvodná. Súd poukazuje na to, že strana sporu nemá povinnosť uplatniť si nárok na náhradu trov konania (§ 262 ods. 1 CSP) a tiež ani povinnosť vyčísl'iť si priznaný nárok na náhradu trov konania (§ 262 ods. 2 CSP). V prípade ak je strana zastúpená advokátom, súd pri vyčísl'ení priznaného nároku vychádza z ustanovení vyhlášky „MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb...“, z ktorej vyplýva aj skutočnosť, že advokát má popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov účelne a preukázateľne vynaložených v súvislosti s poskytovaním právnych služieb, teda aj cestovné výdavky, pokiaľ sa zúčastní pojednávania v mieste, ktoré nie je jeho sídlom. V zmysle uvedeného tak má právny zástupca žalovaného nárok na náhradu cestovných nákladov, aj keď si ich sám nevyčísl'il a toto vyčísl'enie nepredložil súdu. Súd z priebehu súdneho konania má preukázané, že dňa 12.09.2017 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa zúčastnil aj právny zástupca žalovaného (právny predchodca v záhlaví označeného žalovaného), ktorý má sídlo (miesto podnikania) v mieste odlišnom od miesta pojednávania a preto súd pri novom výpočte výšky priznaného nároku na náhradu trov konania žalovaného vychádzal z ustanovení vyhlášky».*

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu a jeho postupu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že uznesenie je hrubo arbitrárne, pretože je v priamom rozpore s konštantnou judikatúrou ústavného súdu, čo sa týka neprípustnosti priznania náhrady trov konania, ktoré nie sú súčasťou súdneho spisu a ktoré osoba oprávnená na náhradu trov konania opomenula vyčísl'iť (a vyčísl'ila ich až dodatočne). Navyše, uznesenie je nedostatočne odôvodnené, pretože neobsahuje žiadne vysporiadanie sa s judikatúrou ústavného súdu, ktorou argumentoval sťažovateľ vo vyjadrení k sťažnosti, a obsahuje len zjednodušený kategorický záver súdu, že strana sporu nie je povinná vyčísl'ovať trovy konania a priznanie trov konania je plne vecou súdu. Uznesenie o sťažnosti tak ústavne neobstojí (sťažovateľ poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 109/2020 z 23. júna 2020). Za daného stavu je potrebné, aby strana, ktorá sa domáha priznania náhrady trov konania vo výške, ktorá jej prináleží, riadne a včas, teda ešte pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), predložila súdu všetky potrebné doklady preukazujúce vznik a výšku trov. Sťažnosť proti

rozhodnutiu súdneho úradníka nemôže slúžiť ako prostriedok, ktorým sa má docieľiť náprava, resp. zvrátenie následku skoršej procesnej pasivity strany sporu (poukazuje na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 191/2020 z 27. mája 2020). Sťažovateľ uvádza, že nenamieta zmenu sťažnosťou napadnutého uznesenia vo forme zvýšenia náhrady trov konania, čo sa týka odmeny za úkon právnej služby za účasť na pojednávaní 12. septembra 2017 vrátane režijného paušálu a DPH, ale iba vyjadruje nesúhlas so zvýšením trov konania o cestovné náhrady a náhradu za stratu času.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľa označených v bode 1 napadnutým uznesením všeobecného súdu.

8. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

9. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k oboj označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

10. Rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojevôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017, I. ÚS 119/2021).

11. V prerokovanej veci sťažovateľa však o takýto prípad nejde. Okresný súd pri rozhodovaní postupoval podľa § 262 ods. 1 a 2 CSP, keď poukázal na to, že strana sporu nemá povinnosť

uplatniť si nárok na náhradu trov konania (§ 262 ods. 1 CSP) a tiež ani povinnosť vyčísliť si priznaný nárok na náhradu trov konania (§ 262 ods. 2 CSP).

12. Ústavný súd *hic et nunc* poukazuje na to, že v judikatúre všeobecných súdov i ústavného súdu sa „udomácnil“ názor zo zásady „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), že je síce pravdou, že podľa CSP súd rozhoduje o náhrade trov konania z úradnej povinnosti, na druhej strane uvedené nemožno interpretovať tak, že táto povinnosť súdu je absolútna. Nie je možné opomenúť dispozičnú zásadu, ktorou je ovládané civilné sporové konanie, keď je na sporovej strane, aby sama vyvíjala potrebnú aktivitu v záujme docielenia ochrany práv, priznania jej práv súdom v rozsahu, ktorý jej prináleží (napr. III. ÚS 191/2020, II. ÚS 538/2020). Na druhej strane k tomu však treba dodať, že zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybné zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom (pozri sp. zn. II. ÚS 31/2004). Žiadny druh výdavku nie je *a priori* vylúčený z legálnej definície trov konania upravenej v ustanovení § 251 CSP. V posudzovanom prípade ústavný súd postrehol ústretový prístup okresného súdu pri priznaní náhrady trov konania aj v časti náhrady cestovných nákladov a straty času, ktorá nemala byť procesne úspešnou stranou pri uplatnení náhrady trov vyčíslená. V danom prípade však nie je možné vysloviť, že by súd porušil zásadu „*iudex ne eat ultra petita partium – sudca nech nejde nad návrhy strán*“, pretože konal *de lege lata*.

13. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, jeho úvahy sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Navyše, ani kontroverzný názor, s ktorým možno aj nesúhlasiť, ak je riadne odôvodnený, nemá intenzitu ústavného porušenia (I. ÚS 511/2016).

14. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že vyhodnotenie skutkových okolností a právne posúdenie v právnej veci sťažovateľa bolo zo strany okresného súdu dostatočne a náležite vysvetlené, je podložené interpretáciou aplikovanej právnej úpravy a logickou argumentáciou predstavujúcou oporu prijatých právnych záverov, ktorá podľa názoru ústavného súdu nepopiera obsah a zmysel aplikovanej právnej úpravy. V žiadnom prípade tak nemožno predmetné rozhodnutie okresného súdu hodnotiť ako svojvoľné a neodôvodnené, ako to tvrdí sťažovateľ.

15. Ústavný súd s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. *Beian v. Rumunsko* (č. 1) zo 6. 12. 2007) zdôrazňuje, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na iné rozhodnutia, ktoré posúdili otázku náhrady trov konania rozdielne, ústavný súd v tomto kontexte pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré sa podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zveruje primárne najvyššiemu súdu, ktorému sa okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, II. ÚS 752/2016, II. ÚS 861/2016, III. ÚS 205/2017).

16. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

17. Keďže ústavný súd nezistil spojitosť medzi napadnutým uznesením okresného súdu a porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu